

УДК 339.92:334.752

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ПРИКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

В. Харко

Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті аналізуються організаційні форми прикордонної співпраці та їх ефективність у практичному застосуванні суспільством. Автор пропонує застосування найбільш ефективних форм для сучасного прикордонного співробітництва, насамперед між Україною та Польщею. Ключові слова: організаційні форми, прикордонне співробітництво, ефективність.

Прикордонне співробітництво як співпраця двох суб'єктів, що знаходяться по різні сторони кордону, реалізується у відповідних організаційних формах. Кожна з таких організаційних форм міжнародної співпраці ініціюється від повідними зацікавленими або ж уповноваженими суб'єктами.

Проблематика вибору ефективної форми співпраці і надалі залишається актуальною, оскільки метою будь-якої співпраці, в тому числі прикордонної, є взаємовигода учасників – суб'єктів такої співпраці.

Такими суб'єктами прикордонного співробітництва можуть виступати або ж органи державної влади, тобто ініціатива йде згори, або ж органи місцевого самоврядування за наявності передбачених конституцією відповідних функцій, або окремі суб'єкти господарювання, тобто за приватної ініціативи знизу.

Ми пропонуємо, відповідно до таких суб'єктів, тобто ініціаторів співпраці, вирізняти і організаційні форми прикордонного співробітництва – класичну (євро-регіон), односторонню (СЕЗ, ВЕЗ, ТПР), та універсальну (спільне підприємництво), як зображено на рисунку 1.

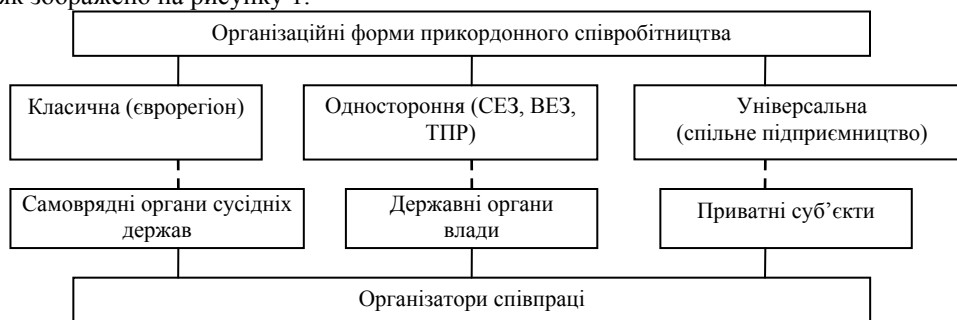

Рис. 1. Взаємозв'язок організаційних форм і організаторів прикордонного співробітництва

Джерело: розроблено автором на основі власних досліджень.

Оптимальною організаційною формою розвитку прикордонної співпраці в межах Європи став так званий єврорегіон – об'єднання суміжних районів сусідніх держав з метою ефективного їх розвитку чи задля вирішення спільних економічних, екологічних, культурно-етнічних та інших проблем. Єврорегіон стає своєрідною закваскою євроінтеграційних процесів та полігоном адаптації до спільних стандартів.

Єврорегіони як складові механізму нормалізації прикордонних відносин виникли у повоєнній Європі, як форми протидії локальним конфліктам, що мали велику небезпеку переростання у континентальні і глобальні. Для країн Західної Європи єврорегіони стали ефективним засобом і потужним чинником економічного розвитку і політичного співробітництва. У Європі налічується понад 50 єврорегіонів, з початку 1990-х рр. розпочався процес формування єврорегіонів у країнах Центральної і Східної Європи. Найбільш інтенсивно процес формування єврорегіонів відбувався у Польщі. Серед єврорегіонів, що утворилися у цій країні, можна назвати такі: Померанія, Середня Одра, Ниса, Татри, Буг, Карпатський єврорегіон. У цій країні, досвід якої може бути найбільш доступним для впровадження в Україні, діяльність із впровадження транскордонного співробітництва та формування єврорегіонів належить до компетенції Міністерства Закордонних Справ. На відміну від Польщі у країнах Західної Європи така форма транскордонного співробітництва, як єврорегіони, є наслідком ефективної співпраці регіональних влад, яка ініціюється на рівні, нижчому від регіонального – локальному.

Максимчук М. розглядає такі форми міжрегіонального співробітництва прикордонних регіонів України [1]:

транскордонне співробітництво, з його найпоширенішими формами єврорегіонами та вільними (спеціальними) економічними зонами (ВЕЗ, СЕЗ);

транспортні коридори, розвиток яких на сьогодні в Україні визнано загальнонаціональним пріоритетом;

спільне підприємництво, яке, в принципі, не є формою міжрегіонального співробітництва, але вимагає створення відповідних соціально-економічних умов, у тому числі на регіональному рівні.

Після падіння „залізної завіси” у Європі розпочався процес формування нової геополітичної ситуації. Прикордонне співробітництво почало інтенсивно наростати, набуваючи нових форм і якісних ознак. Воно стало переростати у свою нову якісну форму – транскордонне співробітництво. Цей процес співпадає у часі із початком інтенсивного відкриття кордонів у Центральній та Східній Європі (у країнах колишнього соцтабору), коли прикордонна інфраструктура (пункти перепуску, під'їзні шляхи, митниці, склади, пункти обслуговування) почала виконувати трансконтинентальні (для Європи – транс'європейські) функції. На транспортних магістралях загальноєвропейського і міжнаціонального значення окреслилися регіони (як правило, на територіях, на яких часто відбувалися зміни кордону), де прикордонне співробітництво між локальними спільнотами і місцевими органами влади стає життєво необхідним для підтримки належного рівня функціонування цих магістралей при перетинах кордону. Прикордонне співробітництво на цих територіях виступає у своїй новій стадії – як транскордонне співробітництво. І ці території можуть бути означені як території інтенсивного транскордонного співробітництва, або транскордонні регіони (ТКР). При юридичному оформленні транскордонних (регіонально-міжнаціональних) відносин у цих регіонах (у формах, відповідних до

вимог Ради Європи) вони переростають у єврорегіони, що забезпечує транс'європейські економічні відносини.

Метою соціально-економічного розвитку ТКР, на нашу думку, є перетворення регіону потенційного у регіон фактичного, інтенсивного транскордонного співробітництва, а у перспективі, можливо, формування структур єврорегіону. Як проміжна мета і разом з тим засіб соціально-економічного розвитку виступає підвищення конкурентоспроможності регіонів – компонентів ТКР на європейському економічному просторі.

Відповідно до виникнення нових умов розвитку прикордонного співробітництва у нашій державі (здобуття нею незалежності), переростання цього процесу у свою нову якісну форму – транскордонне співробітництво, можна виділити якісно нові форми розвитку міжрегіональної співпраці на прикордонних територіях. Ними, відповідно до вищезазначених форм, будуть:

транскордонна торгівля,
співробітництво в галузі транскордонної інфраструктури,
спільна економічна діяльність (розвиток спільного підприємництва),
спільне впровадження новітніх технологій,
спільна інвестиційна діяльність (у тому числі капітальне будівництво на прикордонних територіях).

Найбільшого розповсюдження серед форм транскордонного співробітництва набули єврорегіони та вільні економічні зони.

Чому ж створення єврорегіонів та вільних економічних зон (ВЕЗ) корисне і які позитивні наслідки від їх функціонування? Відповіддю на це запитання може бути хоча б той факт, що в Україні дуже високий рівень жіночого безробіття, а, як зазначає І. Свистун, “процент, як зазначає І. Свистун, “процент, як зазначає І. Свистун, “процент, як зазначає І. Свистун, “процент використання жіночої праці у деяких ВЕЗ є доволі високий: на Ямайці 95%, Тунісі, Індонезії, Барбадосі – по 90%, Кореї 75%, Філіппінах 74%” [2].

Луцишин П. та Луцишин Н. пропонують проводити розробку концепції розвитку єврорегіону у 5 етапів [3]:

- 1) визначення гіпотези мети концепції розвитку;
- 2) ідентифікація проблематики і потенціалу на основі діагностичних опрацювань;
- 3) прогноз на майбутнє (за декількома сценаріями);
- 4) верифікація гіпотези мети і узгодження загальної стратегії з конкретними завданнями розвитку на різних ієрархічних рівнях;
- 5) розробка конкретних програм чи проектів.

Вони також виокремлюють 3 основні сфери цілей і дій із розвитку єврорегіону, з котрими ми погоджуємось:

сфера бізнесу: орієнтація підприємств на ринки іншої сторони і кооперацію; вільний рух товарів і послуг; розвиток виробничої та ринкової інфраструктури; обмін інформацією.

сфера господарського розвитку: посилення інтеграції і розвиток комунікацій та зв'язку; формування регіональних транспортних систем; розвиток й удосконалення інтеграції рекреаційної бази.

сфера суспільної інтеграції: охорона навколишнього природного середовища і співробітництво в галузі екології; охорона культурних надбань; розвиток інтеграції у сфері культури; співпраця у сфері освіти і науки; інтеграція систем соціального

забезпечення; охорона права і громадського порядку; охорона здоров'я; розвиток інтеграції і контактів в інших сферах.

Представники регіональних органів влади та місцевого самоврядування прикордонних регіонів України, Угорщини, Польщі і Словаччини підписали 14 лютого 1993 р. в м. Дебрецені (Угорщина) Угоду про створення міжрегіональної асоціації „Карпатський Єврорегіон”.

Населення Карпатського Єврорегіону складає майже 10 млн. осіб.

Територія Карпатського Єврорегіону включає численні національні та релігійні спільноти.

На думку професора І. Михасюка „єврорегіон – це форма транскордонного співробітництва між територіальними громадами або місцевими органами влади прикордонних регіонів двох або більше держав, що мають спільний кордон, яке спрямоване на координацію їх взаємних зусиль і здійснення узгоджених заходів у різних сферах життєдіяльності відповідно до національних законодавств і норм міжнародного права для вирішення спільних проблем і в інтересах людей, що населяють його територію по обидві боки державного кордону” [4].

Він же ж зазначає, що єврорегіон типу ЄС – це суперрегіон, це – окреслена цілість. Вона сьогодні включає 25 країн.

Єврорегіон в межах ЄС будується і функціонує на взаємодовірі партнерів до конкретних форм співпраці, насамперед транскордонної. Йдеться про взаємообмін культурними надбаннями між сусідами, нівелювання різниць у господарському розвитку.

Єврорегіони – це своєрідний трамплін у процесі європейської інтеграції. Таку роль відіграли єврорегіони у Західній, Північній і Південній Європі на переломі 60-х і 70-х років. Подібні процеси мали місце і з початку 90-х років між кордонами держав середньої і Східної Європи – між державами-членами ЄС і кандидатами до Союзу. Нарешті черга доходить до України, бо простіше піти второваним шляхом, ані ж наступати на ті самі граблі.

Саме досвід західно- та центральноєвропейських країн у реалізації прикордонної співпраці переконує нас у високій ефективності названих форм її реалізації.

Карпатський єврорегіон був утворений 14 лютого 1993 р. у Дебрецені. Статутні документи підписали представники регіональних влад: України, Польщі, Угорщини і Словаччини, яка має статус асоційованого члена. До складу карпатського єврорегіону увійшли Підкарпатське воеводство Польщі, угорські комітети, словацький повіт і місто Кошице, повіт Пресів, а також українські області – Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська, Чернівецька. Єврорегіон „Буг” (підписано статутні документи 28 вересня 1995 р.) об'єднує Волинську та Львівську області України, Люблінське воеводство Республіки Польща та Брестську область Білорусі.

Результат функціонування даних єврорегіонів неоднозначний. Прошло майже два десятиліття, а кордонні процедури не спростилися, а ускладнилися. Це, звичайно, можна пояснити зовнішніми чинниками впливу – входження західних партнерів до шенгенської зони, однак основною причиною за нашими дослідженнями залишається відмінність ділових культур, що зумовлює наявність різних центрів та переважаючих методів ухвалення рішень по різні сторони державного кордону, тобто названі єврорегіони не стають гомогенними за методами управлінського впливу на процес прикордонної співпраці, так і не отримали об'єднуючої мети та взаємовигідної стратегії функціонування.

Фінансування діяльності структур, які необхідні для реалізації його цілей і завдань, забезпечується кожною стороною згідно окремо встановлених критеріїв.

Важливим завданням на сучасному етапі є розробка програми розвитку єврорегіону „Буг”, яка повинна окреслити його нове місце в економічному просторі України і Польщі, а також врахувати інтеграційні європейські процеси.

Виходячи із цих реальних світових процесів – глобалізації та регіоналізації, напрошується висновок, що регіоналізація виступає як реакція на негативні прояви глобалізації, як засіб збереження політичного контролю насамперед в економічній сфері.

Водночас, регіональна інтеграція підштовхує процес глобалізації через формування інтеграційних об'єднань країн, що набуває економічної і політичної інтеграції, як ЄС. Ці та інші (нові) регіональні форми співробітництва, що згадано вище (суперрегіони), сьогодні структурують світову економіку як глобальну.

Зі вступом Польщі до Європейського Союзу Україна як держава-сусідка отримує нові перспективи розвитку її економіки, і політики. Разом з тим, з'явилась і ціла низка проблем, в основному навколо державного кордону у зв'язку із запровадженням візового режиму та наближення Шенгенської зони до кордонів України.

Прикордонні регіони відіграють специфічну роль у реалізації провідних тенденцій світового розвитку, а саме в лібералізації зовнішньої торгівлі та в різкому збільшенні транскордонного товарообігу, активізації міждержавного переміщення населення.

У світлі реалізації курсу на розбудову єдиної Європи проблематика транскордонної взаємодії регіонів набуває нового звучання. Річ у тому, що наявність „проблемних” територій, низький рівень розвитку яких відображає результати господарювання минулих періодів, гальмує процес поступового „опрозорення” внутрішньоевропейських кордонів і формування гомогенного соціально-економічного простору. До таких регіонів відносяться насамперед ті транскордонні регіони, що в силу свого геополітичного та гео економічного розташування є віддаленими від промислових центрів і потерпають від уповільнення свого загального соціально-економічного розвитку.

На сьогодні існує велика кількість польсько-українських комітетів і прикордонних структур. Багато з них включають представників Львівського регіону, які роблять реальний внесок у взаємовідносини та розвиток діалогу. Хоча на регіональному рівні не створено програми, з допомогою якої рішення ефективно та координовано втілювалися б у життя. Львівщина входить до двох Єврорегіонів – „Карпати” і „Буг”. Єврорегіони мають широку та багатопрофільну підтримку ЄС на загальні цілі.

Новим етапом західноєвропейської інтеграції є практичне втілення концепції „Європи регіонів”, яка передбачає створення наднаціональних органів регіонального управління. Так, у Дортмундській декларації Економічного форуму регіонів Європи (червень 1996 р.) наголошується: ефективність партнерства залежить від поширення міжтериторіального економічного співробітництва у Великій Європі. Україна як член Ради Європи не може залишати поза увагою подібні міжнародні акти.

Метою сучасної регіональної політики ЄС є, насамперед, сприяння структурній перебудові та розвитку відсталих регіонів; сприяння перебудові та розвитку депресивних регіонів, прикордонних районів; боротьба з довготривалим безробіттям; допомога молоді у включенні до трудового життя.

Динамічний розвиток прикордонного співробітництва становить одну із суттєвих особливостей сучасного етапу міжнародних відносин, оскільки прикордонні регіони відіграють специфічну роль у реалізації провідних тенденцій світового розвитку, а

саме в лібералізації зовнішньої торгівлі та в різкому збільшенні транскордонного товарообігу, активізації міждержавного переміщення населення.

Держави, що укладають міжнародні угоди про співробітництво прикордонних регіонів, беруть на себе такі зобов'язання: визнають, що прикордонні спільноти наділені повноваженнями (в межах внутрішньодержавних законодавчих систем) самостійно регулювати свою діяльність; що за необхідності повноважні органи прикордонних регіонів мають право укладати законні домовленості з прикордонними спільнотами, розташованими на території іншої держави, яка підписала відповідний договір.

Подібні угоди, з точки зору міжнародного публічного права, свідчать про перерозподіл між центральним урядом і прикордонними спільнотами, тобто тут не йдеться про нові механізми міждержавного співробітництва.

Практично євро регіони це юридично оформлені (за нормами, відповідними до вимог Ради Європи) регіони інтенсивного транскордонного співробітництва (транскордонні регіони). Такі норми закодифіковані в „Європейській конвенції з транскордонного співробітництва”.

Євро регіони є ефективною формою нормалізації прикордонних відносин між країнами континенту і чинником інтенсифікації економічного життя на периферійних частинах цих країн. Цей своєрідний механізм переведення енергії відцентрових тенденцій периферій держав, що існують в силу своєї природи (географічного положення), у конструктивну енергію економічного зростання повинен бути використаним Україною, де в силу історико-політичних умов такі тенденції також існують.

Наступною формою міжрегіонального співробітництва на міжнародному рівні є спеціальні (вільні) економічні зони (СЕЗ, ВЕЗ). Дослідники виділяють декілька типів ВЕЗ. Найбільш доцільним, на нашу думку, для України є створення комплексних ВЕЗ.

Метою створення ВЕЗ є, в кінцевому результаті, полегшення вирішення соціально-економічних та екологічних проблем на основі спільного підприємництва, сприяння стабільності у суспільстві, підвищення добробуту населення.

На території Львівської області ішов процес формування трьох ВЕЗ – „Жовква”, „Яворів” та курортполіс „Трускавець”. На даний момент Верховною Радою України ухвалено Закон „Про спеціальну економічну зону „Яворів” та „Про курортполіс „Трускавець”, натомість підготовка проекту Закону України „Про комплексну економічну зону „Жовква” так і не завершилась успіхом.

На сьогодні успішно реалізований інвестиційний проект будівництва автопорту „Краковець” турецькою фірмою „Глобтекс”, а також працівниками ВАТ „Яворівбуд”. З діловим візитом у СЕЗ „Яворів” перебувала делегація із Франції. Державною Програмою Франції передбачено кошти на фінансування розвитку інфраструктури Яворівського району. Французька сторона зацікавилася меблевою продукцією ВАТ „Явір”, а також запропонувала розглянути можливість розливу французьких вин на наших теренах.

Звичайно, за таких умов Україна покликана діяти і співпрацювати, адже вона не перша на такому шляху. Проте, українська практика функціонування вільних (спеціальних) економічних зон та територій пріоритетного розвитку, яких на початок 2005 р. налічувалось 11 та 72 відповідно, зумовила неоднозначну реакцію. Так, 31 березня 2005 р. усі названі зони та території як пільгові щодо оподаткування та розвитку були закриті, оскільки вважалось, що вони спеціалізувались на зловживаннях. Назвати такий механізм об'єктивним та справедливим доволі важко.

Це, радше, виглядає як корупційна схема, що на практиці зводить нанівець теоретичні розробки та узагальнення. За таких умов варто, на наш погляд, вирівняти умови функціонування по всій Україні, адже прикордонне розташування вже є перевагою, то чому інші території повинні зазнавати фактично економічних утисків?

На території Львівщини функціонують дві спеціальні економічні зони (СЕЗ): СЕЗ „Яворів”, що охоплює прикордонний Яворівський район Львівської області та межує із самим обласним центром, та СЕЗ „Курортполіс Трускавець”, що є фактично точковою зоною. Основні показники функціонування цих економічних зон можна побачити у таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика спеціальних економічних зон Львівщини

Показники / рік	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Кількість проектів, що реалізуються на кінець року, одиниць	49	63	78	87	100	102	101
СЕЗ „Яворів”	38	49	61	65	75	76	76
СЕЗ „Курортполіс Трускавець”	11	14	17	22	25	26	25
Надійшло інвестицій, млн. грн.	109,8	84,0	94,5	102,2	288,4	237,8	190,9
СЕЗ „Яворів”	94,8	58,0	77,4	58,7	119,9	90,8	95,7
СЕЗ „Курортполіс Трускавець”	15,0	26,0	17,1	43,5	168,5	147,0	95,2
Іноземних	54,6	39,2	32,4	21,2	79,4	58,6	43,7
СЕЗ „Яворів”	48,3	26,8	23,8	16,2	28,3	25,0	24,7
СЕЗ „Курортполіс Трускавець”	6,3	12,4	8,6	5,0	51,1	33,6	19,0
Українських	55,2	44,8	62,1	81,0	209,0	179,2	147,2
СЕЗ „Яворів”	46,5	31,2	53,6	42,5	91,6	65,8	71,0
СЕЗ „Курортполіс Трускавець”	8,7	13,6	8,5	38,5	117,4	113,4	76,2
Обсяг виробленої продукції, без ПДВ та акцизного збору, млн. грн.	24,5	141,0	167,8	339,7	487,9	753,9	937,8
СЕЗ „Яворів”	23,3	125,8	156,3	311,2	423,5	593,6	759,8
СЕЗ „Курортполіс Трускавець”	1,2	15,2	11,5	28,5	64,4	160,3	178,0

Джерело: [5].

Дані таблиці свідчать, що при двократному зростанні кількості проектів з 2000 р. до 2006 р. обсяг виробленої продукції за цей же період зріс у більш, як 38 разів, причому обсяг іноземних інвестицій у СЕЗ „Яворів” знизився у 2006 р. вдвічі у порівнянні із 2000 р., а загальний обсяг інвестицій зберігається за рахунок зростання українських інвестицій. Співвідношення між українськими та іноземними інвестиціями у СЕЗ „Яворів” складає майже 3/1, фактично з 2002 р. ця тенденція співвідношення стабільна. Виникає тому й логічне запитання, чи справді така організаційна форма, як СЕЗ (ВЕЗ) сприяє міжнародному загалом та прикордонному зокрема співробітництву?

Співробітництво з метою розвитку транспортної системи повинно орієнтуватися на взаємний комплексний її розвиток на території обох сторін. Актуальним є збільшення міжнародних переходів через кордон та доведення їх благоустрою до міжнародних стандартів, а також формування в Україні мережі так званого „інтермодального транспорту” – перевезення великих автомобілів разом із вантажем залізницею до спеціально обладнаних станцій. З цією метою створюється акціонерне товариство і спеціальна (вільна) економічна зона „Інтерпорт Ковель”.

Мета створення ВЕЗ „Інтерпорт Ковель” – стимулювання підприємництва, залучення інвестицій та впровадження нових технологій, форм і методів економічної діяльності, запозичення сучасного організаційного та управлінського досвіду, розширення зовнішньоекономічних зв'язків, активізація міжнародної торгівлі та збільшення товаропотоку з України й у протилежному напрямі (експорт, імпорт) та транзитом, а також усього комплексу послуг переробки вантажів і завантаження діючих потужностей залізничного й автомобільного транспорту і досягнення завдяки цьому макроекономічного ефекту.

Ще одним видом міжрегіонального співробітництва прикордонних областей України є їх участь у формуванні системи транспортних коридорів. Розвиток таких коридорів стає характерною ознакою європейської інтеграції. В Україні також реалізується Програма створення та функціонування національної мережі транспортних коридорів.

Взагалі експорт транспортних послуг України становить в останні роки близько 4 млрд. дол. США щороку. Це майже четверта частина експорту взагалі. Швидкими темпами відбувається приріст обсягів послуг.

Розбудова транспортних коридорів дасть змогу різко збільшити товарообіг між країнами Європи та Азії, адже серед європейських країн Україна має найвищий транзитний рейтинг.

Необхідно зауважити, що розвиток міжрегіонального співробітництва прикордонних регіонів України, особливо на міжнародному рівні, повинен базуватися на продуманій і збалансованій регіональній політиці, яка б дозволяла гнучко реагувати на зміни соціально-економічної ситуації та політико-правових умов на прикордонних територіях, виробляти диференційовані методи управління та вибіркового впливу на важелі соціально-економічного розвитку.

Описані вище організаційні форми прикордонного співробітництва потребують відповідного правового супроводу зі сторони уповноважених державних органів влади і є, по суті, реалізацією транскордонних зв'язків з ініціативи суб'єктів транскордонної співпраці (за визначенням Закону України „Про транскордонне співробітництво”), а не її учасників.

Натомість поетапно зазвичай першою формою та незалежною від владних ініціатив є реалізація прикордонного співробітництва через організацію спільного підприємства.

1. Максимчук М. Форми міжрегіонального співробітництва прикордонних регіонів України // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Проблеми і перспективи транскордонного співробітництва в аспекті процесів європейської інтеграції (Збірник наукових праць). Вип. XV / НАН України, Інститут регіональних досліджень. Редкол.: відп. ред. М. І. Долішній. – Львів – Луцьк: Ред.-вид. відд. „Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. – С. 189.

2. Свистун І. В. Вільні економічні зони – засіб реалізації інтересів держави, підприємців, населення // Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми / Збірник наукових праць. За матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 21-23 травня 1998 р. III частина. – Львів, 1998. – С. 169.
3. Луцишин П. В., Луцишин Н. П. Концепція розвитку єврорегіону «Буг» // Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми / Збірник наукових праць. За матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 21-23 травня 1998 р. III частина. – Львів, 1998. – С. 277.
4. Михасюк І. Р. Глобалізація і єврорегіоналізація. Наукове видання / Львівський національний університет ім. Івана Франка. Вища школа інформатики і управління в Жешуві. – Львів, 2005. – С. 52.
5. Стратегія розвитку Львівської області до 2015 року. Економіка. Суспільство. Середовище. / Наук. редакція С. Матковський. Головне управління статистики у Львівській області, 2007. – С. 205.

THE EFFICIENCY OF THE ORGANIZATIONAL FORMS OF THE NEARBORDER COOPERATION

V. Kharko

Ivan Franko National University of Lviv

The organizational forms of nearborder cooperation and efficiency in the practical application by society are analyzed at the article, particularly the attention is paid on description of the common and exquisite features between the categories of financial, economic, social-economic and organisational-economic mechanisms. The author proposes the use of the most effective forms of contemporary nearborder cooperation especially between Ukraine and Poland.

Key words: organizational forms, nearborder cooperation, efficiency.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИОННЫХ ФОРМ ПРИГРАНИЧНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

В. Харко

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

В статье анализируются организационные формы приграничного сотрудничества и их эффективность в практическом применении обществом. Автор предлагает применение наиболее эффективных форм для современного приграничного сотрудничества, прежде всего между Украиной и Польшей.

Ключевые слова: организационные формы, приграничное сотрудничество, эффективность.